

ЎЗ
ТИММИ

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
КИШЛОК ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРАЛИГИ
ДАВЛАТЛАРАРО СУВ ХЎЖАЛИГИНИ
МУВОФИҚЛАШТИРИШ КОМИССИЯСИ
ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА МЕЛИОРАЦИЯ ИНСТИТУТИ

«Тюбдунду» в шарафигада суи хўжалигини самареси болсақини
- муаммолари ва истифодалари
халиро яқини-авалиги вақтида

International scientific-practical conference
«The problems and perspectives of effective management of water economy
in conditions of globalisation»

Международная научно-практическая конференция
«Проблемы и перспективы эффективного управления водного хозяйства
в условиях глобализации»

11-12 АПРЕЛЬ 2017 ЙИЛИ

ТОШКЕНТ - 2017

белгилаши.

Муаммоли маърузаларда ўқитувчининг фаолияти, аввало, мавзу мазмунидан келиб чиққан ҳолда ўқув муаммоларини аниқлаш, муаммоли вазиятлар тизимини яратиш, талабалар олдига ўқув муаммоларини юқори илмий ва методик савияда қўйиш ва маърузада мазкур ўқув муаммоларни ҳал этишга йўналтиришдан иборат бўлади.

Талабаларнинг фаолияти муаммоли вазиятларни идрок этиш, ҳал қилиш усулларини излаш, муаммони таҳлил қилиб, тахминларни илгари суриш, тахминларни илмий ва мантикий нуқтаи назардан асослаш, исботлаш, текшириш ва хулоса чиқаришдан иборат бўлади [3].

Хулоса қилиб айтганда, таълим жараёнида яъни маъруза дарсларида муаммоли таълим технологиясидан фойдаланиш яъни, янги педагогик технологиялар таълим олувчиларнинг фанга, мавзунинг мазмунига бўлган қизиқишларини ва машғулотда фаоллигини ошириш билан бирга билимларни мустаҳкамлашга, ўз фикрларини мустақил баён этишга, ўз тенгдошлари билан биргаликда вазифаларни бажариш, ўзгалар фикрларини ҳурмат қилишга ёрдам беради. Бу эса инновация қафолатланган натижани бериб, ҳар томонлама камол топган, баркамол авлодни тарбиялаб бериш вазифасини ҳал этади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Каримов И.А. Бизнинг бош мақсадимиз жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ этишдир. – Т.: Ўзбекистон, 2005 й.
2. Абдурахмонов А. "Физика курси" 2011й. Т.
3. Зуннунов А. Педагогика тарихи /Олий ўқув юртлари учун дарслик.– Т.: Фан, 2004.
4. <http://mahorat.uz-Pedagogik mahorat portali>.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ЎҚУВ ЖАРАЁНИГА ИННОВАЦИОН ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ТАТБИҚ ЭТИШНИНГ АҲАМИЯТИ

Қаландарова С.Т. ўқитувчи (ТИМИ)
Шодиева (ТТЕСИ)

Таълим сифатини таъминлаш – битирувчиларнинг касбий тайёргарлик даражаси билан бирга ўқув жараёнининг қандай ташкил этилиши ва унинг белгиланган сифат мезонларига жавоб беришида кўринади. Ушбу вазифа бир катор қонунчилик ва меъёрий ҳужжатларда, хусусан, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида кадрлар тайёрлаш тизими ва мазмунини мамлакатнинг ижтимоий ва иқтисодий тараққиёти истикболларидан, жамият эҳтиёжларидан, фан, маданият, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқларидан келиб чиққан ҳолда қайта қуриш мисолида аниқ мақсадларга йўналтирилган кўрсатма ва тамойиллар кўринишида ўз аксини топган. Ўзбекистон Республикаси биринчи Президенти Ислоҳ Каримов мазкур муаммонинг ижтимоий-иқтисодий ва амалий аҳамиятини: —Мустақилликнинг дастлабки йиллариданок бутун мамлакат миқёсида таълим ва тарбия, илм-фан, касб-ҳунар ўргатиш тизимларини тубдан ислоҳ қилишга катта зарурат сезила бошлади - деб асослайди [1].

Шу босис ҳозирги даврда таълим самарадорлигини ошириш, мутахассисларнинг касбий компетентлик даражасини ривожлантириш, педагог кадрларнинг инновацион фаолиятга йўналтириш, олий таълим муассасаларидаги ўқув жараёнига инновацион таълим ва ахборот-коммуни-

кация технологияларини татбиқ этиш, илгор хорижий тажрибаларни ўзлаштириш ва таълим муаммоларини олий таълим тизимини модернизациялашдаги долзарб вазифалар сифатида белгиланди. Бунда таълим босқичларининг ўзаро мазмунан боғлиқлиги, узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлаш; олий таълимда ўқув жараёнини ташкил этишнинг илгор педагогик технологияларини жорий қилиш, бу борода ўқув-услубий мажмуалар сифатини таъминлаш, педагогик технологияларни жорий этишда профессор-

“Резюме” технологияси мураккаб, кўп тармокли, мумкин қадар муаммоли ҳисобланган мавзуларни ўрганишга қаратилган. Технологиянинг

моҳияти шундан иборатки, бунда бир йўла мавзунинг турли тармоқлари бўйича ахборот берилади. Айни пайтда уларнинг ҳар бири алоҳида нуқталардан муҳокама этилади. Масалан, ижобий ёки салбий томонлари, афзаллик ёки камчиликлари, фойда ёки зарар томонлари белгиланади.

Психолог олимлар тамонидан 100 % миқдорга эга бўлган янги маълумотни тақдим қилишда педогог қўллаётган методларга қараб, “Резюме” технологияси каби интерфаол методлар қўлланилганда ўрганилаётган мавзунинг таълим олувчилар тамонидан қабул қилиниши ва хотирада сақланиб қолиниши 75 % бўлиши аниқланган [2].

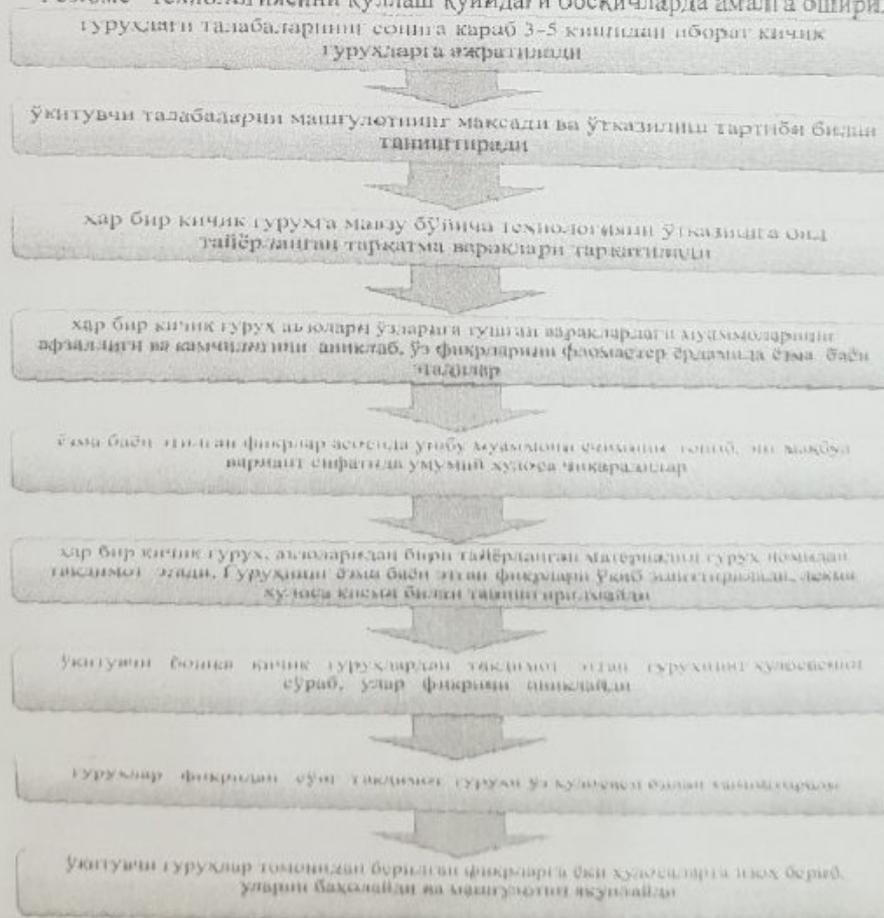
Дарс жараёнида “Резюме” технологиясидан фойдаланиш таълим олувчиларни эркин, мустакил, танқидий фикрлашга, жамоа бўлиб ишлашга, ижодий изланишга, фикрларни жамлаб таққослаш услуби ёрдамида мавзудан келиб чиққан ҳолда ўқув муаммосини ечимини топишга ҳамда керакли ҳулоса ёки қарор қабул қилишга, жамоага ўз фикри билан таъсир этишга, уни маъқулашга, шунингдек, берилган муаммони ечишда, мавзуга нисбатан умумий тушунча беришда ўтилган мавзулардан эгаллаган билимларини қўллашга ўргатиш ҳисобланади.

Ушбу технологияни маъруза (имконият ва шарт-шароит етарли бўлса), семинар, амалий ва лаборатория машғулотларида яқка (ёки кичик гуруҳларга ажратилган) тартибда ўтказиш, шунингдек, уйга вазифа беришда ҳам қўллаш мумкин.

Машғулотда А-3 ўлчамдаги қоғозларда (гуруҳ сонига қараб) тайёрланган таркатма материаллар, фломастер ёки рангли қаламлар каби воситалардан фойдаланилади.

“Резюме” технологиясини “Қасб таълими методикаси” фанидан “Таълим методлари” мавзуси бўйича амалий машғулотда қўллашни кўриб чиқамиз.

“Резюме” технологиясини қўллаш қўйидаги босқичларда амалга оширилади:

Таълим методлари мавзуси бўйича амалий машғулотда "Резюме" технологияси қўллашга оид таркатма материал намунаси қўйидаги чизмада кўрсатилган.

Таълим методлари					
Оғзаки		Кўргазмали		Амалий	
Афзаллиги	Камчилиги	Афзаллиги	Камчилиги	Афзаллиги	Камчилиги
- кам вақт сарфланиб, катта хажмдаги ўқув материални билдириш мумкин бўлади; - ҳеч қандай қўшимча техник воститалар талаб этилмайди; - битта маърузачи кенг аудиторияга ахборотни етказиши мумкин бўлади.	- ўқув материални эслаб қолиш нисбатан паст бўлади; талабаларни кизиқиши ва фаоллиги паст бўлади; -ахборот берувчининг нутқ маҳоратига боғлиқ бўлади.	- ўқув материални идрок этиш ошади; - ўтилган мавзунини эсда сақлаб қолиш даражаси ортади; -талабаларни кизиқиши ва фаоллиги ортади.	- дарс машғулоти учун кўргазмали материалларни тайёрлаш талаб этилади; -дарс машғулотини ўтказиш компьютер-техника воситаларига боғлиқ бўлиб қолади; - қўшимча сарф-харажатларни талаб этади.	-амалий кўникма ва малакалар шаклланади; - мавжуд билимлар тушунилади, мустахкамланади ва кенгайтирилади; -ўз билимларини татбиқ этишга ўрганилади.	- тегишли асбоб, жиҳоз ва дастгоҳларни талаб этади; - дарс машғулоти учун кўп вақт талаб этилади; - дарс машғулоти учун махсус жиҳозланган хона зарур бўлади.
Хулоса: Таълим оловчиларга ўқув материални билдириш ўқитувчи фаолиятининг асосий элементларидан биридир. Таълим методини танлаш ўрганилаётган материалнинг мазмуни, характери ва мураккаблигига, машғулотнинг дидактик мақсадига, ўқитиш воситалари мавжудлигига, таълим оловчиларнинг дастлабки билимларига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. Шу сабабли ўқитувчи таълим бериш жараёнида дарснинг тури, ўқув материалнинг мазмуни, таълим воситалари, шунингдек, ўзининг педагогик тажрибаси ва маҳоратига кўра оғзаки, кўргазмали, амалий методлари ёки уларни комбинациялашган ҳолда фойдаланиши лозим.					

Дарс машғулотида "Резюме" технологиясини қўллаш талабаларда ўқув материални мустақил тарзда ўрганиш, таҳлил қилиш, унинг мазмуни асосида ўз фикрини ёзиш, жамоа билан муҳокама қилиш, ўз фикрини ҳимоя қилиш, ўзлаштирилган маълумотларни намойиш қилиш каби қобилиятларни шаклланиб боришига ёрдам беради. Шу сабабли таълим оловчиларнинг ижодий фикрлаш қобилиятини ривожлантиришда муҳим рол ўйнайди.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Р.Ишмухамедов, А.Абдукаримов, А.Пардаев. Таълимда инновацион технологиялар. Тошкент, "Истеъдод", 2008

2. Ш.Абдурахмонов. Интерфаол таълим стратегияларини лойиҳалаш ва амалга оширишда қўлланилувчи дидактик усул ва воситалар. Илмий-услубий ишланма. НамМПИ, Наманган, 2012